

О. М. СИНКОВА (УкрДАЗТ, Харків)

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ

У статті розглянуто основні чинники, що характеризують особливу роль інноваційної діяльності для ефективного функціонування залізничної галузі. Доведено необхідність інноваційного розвитку залізничного транспорту України.

Ключові слова: залізничний транспорт України, інноваційний розвиток, інноваційна діяльність, ефективне функціонування

В статье рассмотрены основные факторы, характеризующие особую роль инновационной деятельности для эффективного функционирования железнодорожной отрасли. Доказана необходимость инновационного развития железнодорожного транспорта Украины.

Ключевые слова: железнодорожный транспорт Украины, инновационное развитие, инновационная деятельность, эффективное функционирование

In the article the basic factors, which characterize a special role of innovation activity for the effective functioning of railway industry, are considered. The necessity of innovation development of the railway transport in Ukraine is proven.

Keywords: railway transport in Ukraine, innovation development, innovation activity, effective functioning

Ефективне функціонування залізничного транспорту України грає виняткову роль в створенні умов для модернізації, переходу на інноваційний шлях розвитку і стійкого зростання національної економіки.

В даний час інновації і інноваційна діяльність набувають все більше значення для економічної і фінансово-господарської діяльності транспортних підприємств, будучи одним з базових елементів ефективної стратегії і важливим інструментом придбання і збереження конкурентних переваг.

Темпи розвитку національної економіки в сучасних умовах визначаються інноваційною активністю. Інтеграція в світовий економічний простір можлива лише на основі динамічного розвитку інноваційних процесів. Україна не може встати в ряд європейських держав без технологічного оновлення виробництва і без освоєння інноваційних важелів конкурентоспроможності економіки.

На сьогоднішній день інноваційний чинник розвитку галузі стає визначаючим для підтримки її конкурентоспроможності.

Розвиток залізничного транспорту направлений на забезпечення зростаючих потреб в перевезеннях вантажів і пасажирів в умовах зростаючої економіки України при дотриманні високих стандартів якості в обслуговуванні споживачів. Це можливо на основі ефективного функціонування і модернізації залізничного

транспорту, постійного оновлення техніки, впровадження сучасних технологій обслуговування ремонту рухомого складу, передавальних пристроїв та інфраструктури вдосконалення процесів організації праці і управління на залізничному транспорті.

Необхідно відзначити ряд чинників, що характеризують особливу роль інноваційної діяльності для ефективної роботи залізничного транспорту.

По-перше, висока фондомісткість залізничного транспорту і значний ступінь морального і фізичного зносу матеріально-технічної бази визначає масштаби інноваційного оновлення основних виробничих фондів галузі.

По-друге, скорочення можливості підтримки технічного рівня основних фондів за рахунок капітального ремонту, оскільки більшість ремонтних підприємств має морально і фізично застарілий парк устаткування і технологічне оснащення, орієнтоване на підтримку ресурсу технічних засобів, тоді як ситуація, що склалася, вимагає наявності сучасних інноваційних технологій по відновленню і продовженню ресурсу техніки.

По-третє, недостатня інвестиційна активність, фінансування якої за рахунок власних джерел галузі практично вичерпано, а масштаби залучення позикових засобів незначні, що посилює значення інноваційної складової в реалізації інвестиційних заходів.

Далі, рівень інформатизації на залізничному транспорті, де інформаційні технології використовуються не тільки безпосередньо для управління перевізним процесом і функціонування інфраструктури, але й в управлінні маркетингом, економікою і фінансами, а також в соціальній сфері, вимагає високих темпів технічного і програмного переоснащення інформаційних процесів, що обумовлює необхідність постійного інноваційного супроводу.

І, нарешті, значна матеріаломісткість і енергоємність залізничного виробництва визначають актуальність інноваційних заходів, що направлені на ресурсозбереження.

Реформування та розвиток залізничного транспорту направлено на забезпечення зростаючих потреб в перевезеннях вантажів і пасажирів в умовах зростаючої економіки України, при дотриманні високих стандартів якості в обслуговуванні споживачів. Це можливо на основі ефективного функціонування і модернізації залізничного транспорту, постійного оновлення техніки, впровадження сучасних технологій обслуговування ремонту рухомого складу, передавальних пристроїв і інфраструктури, вдосконалення процесів організації праці і управління на залізничному транспорті. Одним з ключових моментів в досягненні поставленої мети є створення дієвих ефективних інструментів стимулювання інноваційного розвитку галузі. Необхідність стійкого інноваційного розвитку транспортної індустрії диктується, перш за все, принциповими особливостями глобальних, геополітичних, науково-технологічних, соціальних і інших загальних змін, які відбуваються в сучасній Україні.

Сучасний етап інноваційного розвитку залізничного транспорту не є досконалим.

До головних чинників, які гальмують інноваційні процеси в залізничній галузі України, можна віднести:

- відсутність достатніх джерел фінансування;
- недосконалість законодавчої бази у сфері інновацій;
- міграція висококваліфікованих фахівців до високо розвинутих країн;
- відсутність інформаційної та технологічної бази.

Необхідна консолідація єдиного науково-технічного комплексу, проведення єдиної науково-технічної політики, робота в режимі інноваційного науково-технічного інкубатора (технопарку), взаємодія із сторонніми замовниками і споживачами науково-технічних розробок,

оптимізація і підвищення віддачі від ресурсів, направлених на розробку науково-технічної продукції, для основної діяльності.

Основні труднощі ведення успішної інноваційної діяльності підприємств залізничного транспорту пов'язані з браком власних коштів, обмеженістю бюджетного і позабюджетного фінансування по всьому ланцюгу, що визначає результативність інноваційного циклу: освіта, наука, виробництво, реалізація і сервіс в споживанні. Рішення даної проблеми можливо тільки в поєднанні державного і підприємницького секторів, які дозволять ефективно використовувати стратегії, активізувати інноваційну активність і нарощувати об'єми виробництва конкурентоздатної наукоємної продукції.

Механізм формування і реалізації державної і підприємницької політики відносяться до прямих методів підтримки інноваційної діяльності на підприємствах залізничного транспорту.

Окрім цього, значна увага приділяється непрямым методом державної підтримки впровадження інновацій.

Аналіз міжнародного досвіду показує, що ефективний процес застосування інновацій і комерціалізації технологій можливий у разі існування в країні цілісної і комплексної інноваційної системи, а державна участь в активізації інноваційної діяльності є ключовою. Єдино можливим механізмом створення та впровадження інновацій є поступова інтеграція науково-дослідних установ до складу інноваційно-інвестиційних формувань, які можуть забезпечити галузеві принципи управління інноваційно-інвестиційним розвитком матеріально-технічної бази транспортного виробництва.

Інноваційний шлях розвитку залізничної галузі дозволить реально інтегрувати залізничну галузь України в єдину світову транспортну систему. Таким чином, для успішної реалізації інноваційно-інвестиційних проектів на транспорті і оптимізації інноваційного процесу в цілому доцільно створення комплексного організаційно-економічного механізму.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Гончарова, П. П. Теоретико-методические аспекты формирования инновационной политики [Текст] / П. П. Гончарова // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 4. – С. 62-72.
2. Денисенко, М. П. Проблеми формування національної інноваційної системи України [Текст] / М. П. Денисенко, Т. Є. Воронокова, С. В. Ладика // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 4. – С. 73-81.

3. Жук, М. В. Передумови формування національної інноваційної системи прискореного розвитку економіки [Текст] / М. В. Жук // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 7. – С. 30-36.
4. Гапанович, В. А. Инновации в области развития железных дорог, обновление и модернизация техники и совершенствование технологий [Текст] / В. А. Гапанович // Ж/д транспорт. – 2007. – № 12. – С. 22-25.
5. Алпысбаев, С. А. Подходы к инновационному развитию железнодорожного комплекса [Текст] / С. А. Алпысбаев // Мир транспорта. – 2005. – № 4. – С. 96-99.
6. Боярська, М. О. Обґрунтування моделей інноваційних процесів з урахуванням особливостей української економіки [Текст] / М. О. Боярська // Вісник нац. ун-ту «Львівська політехніка». – 2007. – № 579. – С. 27-32.
7. Іртищева, І. О. Інноваційні процеси – важлива передумова забезпечення сталого розвитку України [Текст] / І. О. Іртищева // Стратегія забезпечення сталого розвитку України. – К.: РВПС України НАН України. – 2008. – Ч. 3. – С. 151-155.
8. [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://www.day.kiev.ua>
9. [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://www.for-ua.com>
10. [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://www.business.ua>
11. [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://www.innovbusiness.ru>

Надійшла до редколегії 30.11.2009.

Прийнята до друку 10.12.2009.